

Reforma Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže - přínos pro spotřebitele?

20.8.2024 - | DTest

Malá změna - velký dopad?

Klíčová změna v návrhu Úřadu vlády přitom na první pohled nevypadá pro běžného spotřebitele příliš podstatně. ÚOHS by měl nově ze zákona povinnost do své výroční zprávy zahrnout i hodnocení dopadů. V něm by měl mimo jiné vyčíslit odhadované finanční přínosy pro spotřebitele plynoucí z jeho činnosti. Tato součást výročních zpráv by měla Úřad pro ochranu hospodářské soutěže motivovat k tomu, aby si volil případy, které jsou pro spotřebitele důležité a mají na tuto oblast významný dopad. ÚOHS by se také dle návrhu Ministerstva pro místní rozvoj měl více zaměřit na oblast hospodářské soutěže. V současnosti je jeho zaměření rozděleno mezi veřejné zakázky a hospodářskou soutěž, avšak v budoucnu by veřejné zakázky měly spadat pod nový kolektivní orgán a ÚOHS by měl tak větší prostor pro řešení problematiky hospodářské soutěže.

V současnosti ÚOHS vykazuje objemy pokut, což s ohledem na jejich razantní zvýšení není dostatečně vypovídající. Samotný objem uložených pokut tak vypovídá jen málo o tom, jaký dopad měla činnost ÚOHS na tržní prostředí. Podle některých expertů má nejvyšší dopad přístup, kdy se ÚOHS zaměří na velké případy (případně jen jeden), které mají výrazný potenciál proměnit celý sektor ekonomiky. Takovými sektory by v českém prostředí mohly být sektory vykazující známky oligopolu, například u mobilních operátorů, ale také zemědělců a zpracovatelů. Ideálním výsledkem pro spotřebitele by poté bylo snížení cen tarifů, ale také některých potravin.

Součástí tohoto hodnocení by měl také být nezávislý oponentský posudek. Důvodová zpráva si od této změny slibuje možnost sledovat, jak spotřebitelsky významné případy si ÚOHS vybírá. Oponentský posudek by poté měl zajistit vhodnost a konzistenci metodologie vybrané k posouzení dopadů. Díky tomu by tedy zpráva měla být objektivní.

Druhá strana mince

Je však nutné také zmínit druhou stranu mince, a to protiargumenty ÚOHS, který se této povinnosti v rámci připomínkového řízení brání. Dle jeho průzkumu je tento požadavek v rámci členských zemí EU „zcela nestandardní a excesivní“, neboť jedinou členskou zemí, kde informaci podobného charakteru (vyčíslení odhadovaného přímého finančního přínosu pro spotřebitele plynoucí z činnosti v oblasti hospodářské soutěže) ve výroční zprávě dohledal, je Nizozemí. Samotnému vyčíslení se podle ÚOHS věnují jen některé soutěžní úřady, u nichž tato informace následně není publikována, a není tedy ve výroční zprávě.

Dalším argumentem je vynaložení nemalého finančního nákladu na vypracování tohoto posudku, stejně tak jako náklady na posudek oponenta. Dle odhadů by s ohledem na požadovanou odbornost a zaměření mohl posudek oponenta vyjít na vyšší statisíce až miliony korun.

Lepší život spotřebitele?

S ohledem na výše uvedené tedy nelze jednoznačně říci, zda spotřebitelé budou mít přínos, jaký si někteří experti slibují. V každém případě by však cílem nemělo být administrativní zatěžování ÚOHS, ale zvýšení jeho efektivity, a v důsledku zlepšení postavení spotřebitele. Zároveň se ale v každém

případě jedná o možnost, jak oblast hospodářské soutěže srozumitelně přiblížit většímu počtu spotřebitelů. Ocenili bychom, pokud by se díky novele rozhýbala aktivita ÚOHS v některých problematických odvětvích. Na vysoké a netransparentní ceny například u mobilních operátorů upozorňujeme již delší dobu. Problémem u operátorů jsou i takzvané podpultové nabídky, kdy spotřebitelé z ceníku nemohou zjistit reálné ceny, za které zákazníci služby čerpají. Této problematice se v dTestu dlouhodobě věnujeme, například v rámci kampaně Za férové operátory, která v minulosti pomohla změnit situaci k lepšímu.

<https://www.dtest.cz/clanek-11079/reforma-uradu-pro-ochranu-hospodarske-souteze-prinos-pro-spotrebitel>